

Namsos kommune
Nåavmesjenjaelmien tjjelte

Temaplan

Landbruksplan for Namsos 2020 - 2024

Innhold

.....	1
.....	1
Landbruksplan for Namsos.....	1
2020 - 2024.....	1
1.0 Innledning	3
1.1 Planens hensikt, visjon og hovedmål.....	3
1.2 Planens struktur	3
1.3 Utarbeidelse av planen, medvirkning og oppfølging	3
2.0 Rammevilkår	4
2.1 Naturgitte rammevilkår	4
2.2 Rammebetingelser og virkemidler	4
2.2.1 Internasjonale rammebetingelser	4
2.2.2 Nasjonal politikk.....	4
2.2.3 Nasjonale rammebetingelser og virkemidler.....	6
2.2.4 Regionale rammebetingelser og virkemidler.....	6
2.2.5 Kommunale rammebetingelser og virkemidler	8
3.0 Mål og tiltak	9
3.1 Bidra til å utnytte ressursene på gården	9
3.2 Satse på kompetanseutvikling i landbruket	11
3.3 Satse på klima og miljø	12
3.4 Videreutvikle landbrukets positive omdømme	13

1.0 Innledning

1.1 Planens hensikt, visjon og hovedmål

Dette er en temaplan for landbruk i Namsos kommune. Planen gir styringssignaler til natur og næring om hva kommunen har av prioriterte mål og satsingsområder for landbruket i planperioden. Planen er forankret i Namsos kommune sin planstrategi for 2020 – 2023.

“Sammen skaper vi muligheter” er kommunens visjon. Det gjelder også muligheter for landbruksnæringa.

Hovedmålet med temaplan landbruk er å bidra til en positiv utvikling i landbruket i Namsos kommune.

1.2 Planens struktur

Hovedplanen består av en kort innledning og oversikt over rammevilkår for landbruksnæringa, før målsettinger og tiltak for landbruket i planperioden er beskrevet.

Til planen er det laget et vedlegg med en statistikkdel for utviklingen i nye Namsos kommune. Dette er ment som utfyllende bakgrunnsstoff og oppslag.

1.3 Utarbeidelse av planen, medvirkning og oppfølging

Namsos kommune vedtok “Kommunal planstrategi 2020 – 2023” i juni 2020.

Ifølge planstrategien skal det utarbeides en temaplan for utvikling av landbruket. Temaplan med tiltak skal ha både utfordringsbilde, mål og tiltak, og kan ha visjon og/eller strategier. Temaplaner vil i hovedsak vedtas av hovedutvalg eller formannskap.

I arbeidet med planen er det tatt utgangspunkt i «Strategisk plan for landbruksforvaltningen i MNS 2015 – 2019», og utformet en ny plan for Namsos kommune etter innspill fra Landbruksforum. Landbruksforum består av faglag og -organisasjoner tilknyttet landbruket i kommunen.

2.0 Rammevilkår

2.1 Naturgitte rammevilkår

Namsos kommune er rik på naturressurser og har gode forutsetninger for å drive jord- og skogbruksproduksjon. Det er forskjeller innad i kommunen både klimatisk og topografisk. I hovedsak er det grovfor som dyrkes, med noe korn i de beste jordbruksområdene.

Ifølge NIBIOs arealbarometer, er det 65 592 daa jordbruksareal og 776 851 daa produktiv skog i Namsos, noe som utgjør hhv omlag 3 og 36 % av kommunens landareal.

Skog- og utmarksressursene er betydelige. Laksefiske har betydning for rettighetshavere både i sjø og elv med et årlig uttak på om lag 46,5 t der 90 % tas i sjøen. Den nye kommunen er blant de største hjorteviltkommunene i Trøndelag med over 1000 felte elg, hjort og rådyr pr år.

Reindriftsnæringa er også en betydelig næringsaktør med utgangspunkt i utmarksressursene. I alt 3 reinbeitedistrikt har enten helårs- eller vinterbeiteområder i kommunen, og det produseres over 60 t kjøtt pr år.

2.2 Rammebetingelser og virkemidler

2.2.1 Internasjonale rammebetingelser

Verden og Norge trenger mer mat. For å holde tritt med befolkningsøkningen må verdens matvareproduksjon økes med 70 % innen 2050, ifølge FN. I Norge må matproduksjonen økes med 20 % innen 2030 for å brødfø 1 million flere nordmenn. Klimakrise, energikrise og en i skrivende stund verdensomspennende pandemi, forsterker matvarekrisen og truer tilgangen på mat for de fattige. Det understreker også behovet for beredskap og egen matforsyning.

Det er nasjonal handlefrihet til å utforme egen politikk på landbruksområdet, men dette må skje innenfor rammene av et internasjonalt rammeverk og avtaler om handel.

Skognæringen konkurrerer fritt på det internasjonale markedet. For å sikre god avkastning på massevirket nasjonalt er man avhengig av en konkurransedyktig skogindustri.

2.2.2 Nasjonal politikk

Alle land har behov for en sikker og trygg tilgang til mat for sin befolkning. Derfor er matproduksjon et sentralt politisk område i de fleste land, også i Norge. Landbruket er en «politisk næring» og rammene for næringen bestemmes i stor grad av nasjonal politikk. Statens mål med landbruket beskrives i stortingsmeldinger. I tillegg forhandler landbrukets organisasjoner med Staten om de økonomiske rammene for matproduksjonen og hvordan midlene skal fordeles hvert år. (Jordbruksforhandlingene).

Namsos kommune har et landareal på 2 175 378 daa.

Av dette er 776 851 daa, eller 36 %, produktiv skog.

Skogen og utmarka er en viktig ressurs som gir grunnlag for beite, avvirkning, jakt, fiske og reindrift.

Og 65 592 daa, eller 3 %, er jordbruksareal.

90 % av laksen som fanges i kommunen, tas i sjøen.

Hele 85 % av jordbruksarealet benyttes til grovfôrproduksjon for storfe og sau. Melkeproduksjon er den desidert største husdyrproduksjonen. I 2019 ble det levert 19,3 millioner liter melk, noe som utgjør nær 6 % av total mengde i Trøndelag.

Eggproduksjonen er den produksjonen som har økt mest i kommunen utover 2000-tallet.

2.2.3 Nasjonale rammebetingelser og virkemidler

Stortingsmelding nr. 11 (2016 – 2017) “Endring og utvikling – en framtidrettet jordbruksproduksjon”

Skogbruksmelding nr. 6 (2016 – 2017) “Verdier i vekst – Konkurransedyktig skog- og trenæring”

Stortingsmelding nr. 31 (2014 – 2015) “Garden som ressurs – marknaden som mål - Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringer”.

Regjeringserklæringen: Hver Regjering legger frem en erklæring om hvilke mål og prioriteringer de har for den regjeringsperioden de er inne i. I skrivende stund er det Granavollenplattformen fra januar 2019 som er grunnlaget for dette. I innledningen om landbruk og mat heter det at *Landbrukspolitikken skal fortsatt bygge på disse fire bærebjelkene: Et velfungerende importvern, samvirkebaserte markedsordninger, forhandlingsinstituttet med årlige jordbruksoppgjør, og en eiendomspolitik for å sikre den selveiende bonden.*

Landbrukets klimaplan 2021 - 2030. Regjeringen og bondeorganisasjonene inngikk i juni 2019 en intensjonsavtale om reduksjon av utslipp fra jordbruket der partene forplikter seg til å redusere jordbrukets samla klimagassutslipp med 5 mill t CO₂-ekv fra 2021-2030.

Dette skal nås gjennom 8 satsingsområder:

- Utrulling av klimakalkulator og økt satsing på klimarådgiving
- Mer klimavennlig bærekraftig føring, avl og friskere husdyr
- Fossilfri maskinpark
- Fossilfri oppvarming
- Bedre bruk av gjødsel og god agronomi
- Bruk av husdyrgjødsel som råstoff i industrielle biogassanlegg
- Jorda som karbonlager
- Ny klimateknologi revolusjonerer landbruket

2.2.4 Regionale rammebetingelser og virkemidler

Etter at Nord- og Sør-Trøndelag ble sammenslått til Trøndelag i 2018, er det utarbeidet en rekke styringsdokumenter og strategier for det nye fylket.

- Et verdiskapende Trøndelag – Strategi for innovasjon og nyskaping i Trøndelag

Vedtatt av fylkestinget 2017. Hovedmålet for det nye Trøndelag er *økt bærekraftig verdiskaping og internasjonal konkurranseevne*. Strategien peker på naturressursbaserte næringer med komplette verdikjeder og et sterkt kunnskaps- og teknologimiljø som fylkets fremste fortrinn, og har utviklingsmål innen områdene bioøkonomi, sirkulærøkonomi, smarte samfunn, havrommet og opplevelsesnæring.

- Handlingsprogram 2020 – 2021

Her er tiltakene for å følge opp utviklingsområdene i strategien konkretisert.

- Regionalt bygdeutviklingsprogram for Trøndelag 2018 – 2022

Fastsatt av fylkesmannen i 2018. Programmet legger føringer for de fagspesifikke underprogrammene:

- Regionalt Næringsprogram for Trøndelag 2019 – 2022, inkludert BU-midler og investeringsvirkemidler

Strategiske satsingsområder: Matproduksjon, skog og tre, bygdenæringer, klima og bærekraft, mobilisering og rekruttering, kompetanse.

- Regionalt skog- og klimaprogram for Trøndelag 2019 – 2021

Innsatsområder: Framtidig virkesproduksjon, karbonopptak og -lagring, tilgang på hogstmoden skog på kort sikt og skogbrukets omdømme.

- Regionalt miljøprogram for jordbruket i Trøndelag 2018 – 2022

Hovedmål: God matproduksjon fra et bærekraftig jordbruk som ivaretar kulturlandskap og miljø, med delmål for kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv og tilgjengelighet, avrenning til vassdrag og kyst, plantevernmidler og utslipp til luft.

- Kystskogmeldingen fra 2015

Hovedmål: Verdiskapingen i Kystskogbruket skal firedobles fram mot 2045, og kystskogens karbonlager skal økes og trevirke skal i økende grad erstatte mindre klimavennlige materialer og energikilder.

- Fylkeskommunen arbeider for tiden med regionale strategier for klimaomstilling «Sånn gjør vi det» og plan for arealbruk. Disse skal vedtas hhv i oktober 2020 og april 2021. Begge planene kommer til å legge føringer for satsingsområder i planperioden for Namsos kommune sin landbruksplan.

2.2.5 Kommunale rammebetingelser og virkemidler

Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032.

Kommuneplanens samfunnsdel peker på hva som er viktig for utvikling av kommunen. Namsos kommune har valgt 6 gjennomgående og sektorovergripende bærebjelker som skal vektlegges i planarbeidet: Folkehelse, klima og miljø, innovasjon og infrastruktur, universell utforming, inkludering og til slutt samhandling.

Videre har kommunen valgt 12 retningsgivende innsatsområder for planperioden:

- Næringsutvikling
- Infrastruktur og samferdsel
- Digitalisering
- Gode oppvekst og læringsmiljø
- Kompetanseplanlegging, profilerings. Og rekrutteringsarbeid
- Overordnet boligpolitikk
- Utvikling av kommunens tettsteder
- Kultur, inkludering og frivillighet
- Ivaretagelse av sørsamisk språk, kultur og samfunnsliv
- Utvikling av et aldersvennlig samfunn
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Overordnet arealbruk

Mange av disse innsatsområdene er svært relevante for landbruksnæringa. Både som rammevilkår for utøvelse og utvikling av næringa, samtidig som ei aktiv landbruksnæring er viktig for å nå målene innen flere av områdene som for eksempel næringsvirksomhet og bosetting i hele kommunen. I beskrivelsen av hovedmålene i denne landbruksplanen, er det beskrevet nærmere på hvilken måte det enkelte mål er viktig for og bidra til at kommunens innsatsområder kan nås.

Juridiske virkemidler

Natur og næring behandler saker etter kommunens delegasjonsreglement etter en rekke lover. De mest fremtredende lovene er jordloven, skogbruksloven, konsesjonsloven og motorferdselloven.

Økonomiske virkemidler

Natur og næring gjør vedtak på søknader om tilskudd til både engangstiltak og årlige tilskudd knyttet til drifta på eiendommene. Her kan produksjonstilskudd, spesielle miljøtilskudd til jordbruket (SMIL) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) spesielt nevnes.

3.0 Mål og tiltak

Dette er de overordnede målene som er satt for jord – og skogbruket i Namsos kommune denne perioden. De er delt opp i mål/strategi, hvem som er målgruppe og tiltak. Tiltakene er utformet med tanke på hva Natur og næring skal jobbe med for å oppnå de ønskede målene. Tiltakene er ikke adressert til andre aktører, men disse vil bli involvert gjennom forvaltningens arbeid. Planen vil følges opp med årlige arbeidsplaner med konkrete tiltak som utarbeides av Natur og næring. Hvem som har ansvar for å gjennomføre tiltakene spesifiseres i arbeidsplanen. Arbeidsplanen tas opp med landbruksforum i kommunen for innspill og diskusjon.

3.1 Bidra til å utnytte ressursene på gården

Fra kommuneplanens samfunnsdel:

Namsos kommune har som mål å være en næringsvennlig kommune som skal bidra til næringsutvikling, der blant annet landbruk, opplevelsesbasert reiseliv, nyetableringer og utvikling i eksisterende bedrifter er nevnt. Andre målsettinger som er viktig for utvikling innen landbruket er godt utbygd bredbånd og mobildekning, og at det skal tas hensyn til og tilrettelegges for arealer for næringsutvikling samt sikring av dyrka og dyrkbar jord.

Mål for landbruket:

Namsos kommune har som mål å ha en robust landbruksproduksjon med næringsutøvere som har en sunn økonomi, og å opprettholde et godt produsentmiljø innen både konvensjonelt og økologisk jordbruk. Det er et mål å legge til rette for utvikling av tradisjonelt landbruk og nye landbruksbaserte næringer, basert på lokale råvarer og ressurser. Dette fordrer at hvert enkelt gårdsbruk utnytter sine naturgitte og menneskelige ressurser på en optimal måte gjennom ulike utviklingsstrategier. Delmål settes til:

- Opprettholde kommunens andel av melkeproduksjonen i Trøndelag på minst samme nivå som i 2019 (5,9 %)
- Opprettholde flest mulig selvstendige bruk
- Øke arealet innen bær og grøntproduksjoner
- Holde arealressursene i aktiv bruk
- Oppnå arealnøytralitet ved meget streng praksis for omdisponering av dyrka jord
- Gjennomføring av hydrotekniske tiltak og drenering på 1 % av dyrka areal, dvs ca 500 daa hvert år
- Øke avlingsnivået per dekar på alle produksjoner
- Opprettholde avvirkningsnivået i skogen i perioden i takt med hogstklasse 5 og tynning
- Øke arealet for ungskogpleie fra 1200 dekar til 2500 dekar pr år
- Minst 4 gårdsbruk skal starte ny virksomhet innen nye næringer i planperioden

Det forventes fortsatt press på å få tak i melkekvoter og leieareal, samt en større spesialisering innen landbruket. Samtidig er det en dreining i virkemiddelbruken mot å legge til rette for økt produksjon innen bær- og grøntsektoren. Det vil alltid finnes muligheter for å utvikle nye næringer med utgangspunkt i egne og gårdens ressurser. Uansett hvilken strategi den enkelte

gårdbruker velger, vil det medføre et stort behov for at den enkelte grunneier/gårdbruker utarbeider sin egen strategi for gårdens framtid.

Målgruppe:

Eiere av jord- og skogbrukseiendommer; både passive og aktive.

Tiltak:

- a. Alle som tar over aktive gårdsbruk skal få informasjon om og motiveres til å ta i bruk veivalgs – og strategirådgiving for å utnytte eiendommenes ressurser
- b. Bidra til lokale møteplasser for erfarne og nye brukere, dette er spesielt viktig ved oppstart av nye produksjoner og innen nye landbruksbaserte næringer.
- c. Forvaltningen skal være en viktig aktør i bondens profesjonelle nettverk, utvikle god henvisningskompetanse og inneha prosesslederkompetanse slik at gårdbrukerne og skogbrukerne får hjelp i sine utviklingsprosesser innen tradisjonell drift og nye næringer.
- d. Arbeide aktivt for at gårdbrukere skal drive nydyrking samt utnytte og holde dyrket jord i god hevd. Arbeide aktivt for at areal som ikke lenger benyttes i egen produksjon leies ut.
- e. Gjennom samarbeid med andre aktører innen helse og landbruk bedre rutinene for å kunne forebygge og avdekke helseproblemer og fare for dyretragedier på et tidlig tidspunkt.
- f. Bidra til at hogstmoden skog avvirkes for å sikre leveranser til industrien.
- g. Arbeide aktivt for at alt avvirket skogareal som ikke omdisponeres, blir forynget.
- h. Være pådriver for at planting og ungskogpleie gjennomføres.
- i. Bidra aktivt i forvaltning av utmarksressurser (vilt – fisk), med bakgrunn i kommunale målsettinger og lokal forvaltning.
- j. Bidra til at det kan benyttes elektronisk utstyr i beitenæringene.

3.2 Satse på kompetanseutvikling i landbruket

Fra kommuneplanens samfunnsdel:

Namsos kommune skal samhandle for innovasjon, forskning og utvikling, og har som mål å sikre god veiledning til bedrifter og etablerere, samt opprettholde og videreutvikle kommunens kompetansemiljø.

Mål for landbruket:

Landbruket er en næring som krever høy kompetanse på mange fagområder om man skal lykkes. Namsos kommune skal bidra til å styrke kompetansen til de som eier og driver gårdsbruk. Dette skal skje gjennom samarbeid med andre aktører for å tilby fagdager, mentorordninger, kurs og utdanningstilbud samt å motivere til deltakelse.

Målgruppe:

Alle gårdbrukere og skogeiere, rådgivings – og forvaltningsapparatet.

Tiltak:

- Aktivt inngå i kompetanse – og innovasjonsnettverk med andre aktører, enten regionalt eller lokalt.
- Markedsføre nettverk for erfaringslæring.
- Gjennomføre prosjektet «Grønne perler i Namdalen» for å styrke kompetansen innen nye næringer på gårdsbruk, og utrede behov for nytt prosjekt når GPIN er avsluttet.
- Aktivt bidra til å etablere dialog og møteplasser mellom landbruksnæringa og øvrig næringsliv i kommunen gjennom for eksempel Namsos næringsforening.
- Bidra til gjennomføring av kurs og opplæring for gårdbrukere.

3.3 Satse på klima og miljø

Fra kommuneplanens samfunnsdel:

Namsos kommune skal være en foregangskommune innen miljø- og klimatiltak, og målet er å være klimanøytral (netto null utslipp) innen 2030. Kommunen skal også bevare spesielle og uerstattelige verdier i natur, kulturlandskap og kulturmiljø.

Mål for landbruket:

Under mottoet *“Landbruket en del av klima og miljøløsningene”* skal Namsos kommune bidra til at landbruket styrker sitt sektoransvar på miljøsidan, og være i førersetet for å finne de gode klimaløsningene. Samtidig skal kommunen være en pådriver for at landbruket skal kunne utnytte det næringsmessige potensiale som ligger i leveranse av CO₂-nøytrale råvarer og energibærere, som trematerialer, biobrensel og biogass.

Målgruppe:

Alle gårdbrukere og skogeiere, forvaltningen, politikere, kommunene.

Tiltak:

- Delta i kommunens arbeid med bekjempelse av fremmede plantearter.
- Initiere kartlegging av forurensningskilder i landbruket
- Bidra til å bygge kompetanse hos gårdbrukere, skogeiere og politikere om klima og klimatiltak i landbruket.
- Delta i kommunens arbeid med klima- og miljøplan, samt utarbeidelse av klimabudsjett.
- Arbeide aktivt for at landbrukets klimakalkulator blir tatt i bruk på det enkelte gårdsbruk.
- Aktivt informere om miljøtilskudd og andre ordninger som stimulerer til at kommunale og nasjonale målsettinger om reduksjon av utslipp av klimagasser og bevaring av miljøverdier nås.
- Bidra til samarbeid om og fokus på oppsamling og retur av landbruksplast og andre avfallstyper i landbruket. Rydde opp i og forebygge privat avfallsdumping. Utvikle ordningen for oppsamling av landbruksplast slik at all plasten blir levert.
- Øke lokal avsetning av bær og grønt produksjonen.

3.4 Videreutvikle landbrukets positive omdømme

Fra kommuneplanens samfunnsdel:

Namsos kommune har som mål å profilere kommunen som en god kommune å bo, jobbe og leve i.

Mål for landbruket:

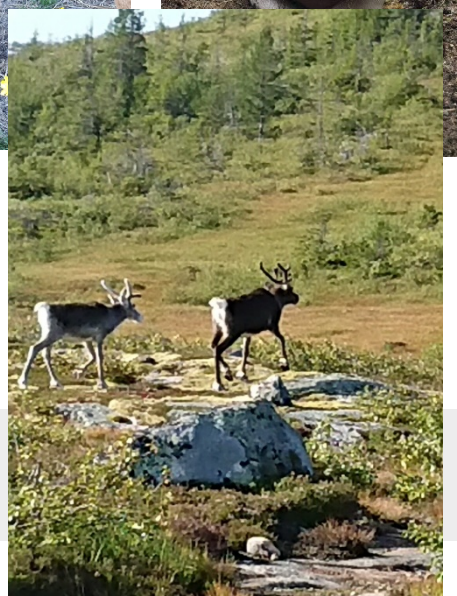
Landbruket er avhengig av et godt omdømme for å sikre samfunnets, politikernes og forbrukernes støtte til næringen. Et godt omdømme er avgjørende for rekruttering til næringen, og for å skape stolthet og trygghet samt motivere til utviklingsorienterte næringsutøvere.

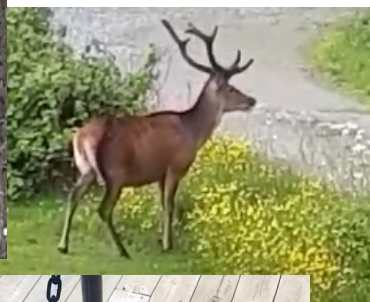
Målgruppe:

Alle gårdbrukere og skogeiere, politikere, landbrukets organisasjoner.

Tiltak:

- a. Namsos kommune skal bistå næringen i arbeidet med å skape et positivt omdømme gjennom å tilrettelegge for kunnskapsbygging og synliggjøre gode rollemodeller.
- b. Namsos kommune skal bruke tilskuddsforvaltning og lovverk aktivt for å stille krav til enkeltutøvere slik at de bidrar til positiv utvikling av næringas omdømme.
- c. Bidra til at innføring av dyrevelferdsindikator tas i bruk, og synliggjøre gode rollemodeller for god dyrevelferd.
- d. Være medarrangør av store temamøter for næringen i samarbeid med andre aktører.
- e. Bruke rådgiving og tilskuddsmidler aktivt for å bidra til å hindre gjengroing av landbruksarealer og tilgjengelighet til kulturlandskapet.
- f. Aktivt bruke Namsos kommune sin hjemmeside og facebookside for å nå ut til et bredt publikum om hva det jobbes med innen næringa for eksempel når det gjelder klima- og dyrevelferdstiltak, bevaring av biologisk mangfold, aktiv skog- og utmarksforvaltning og andre relevante tema.
- g. Initiere og opprettholde god dialog med reindriftnæringa.

E-post:
postmottak@namsos.kommune.no

Tlf. sentralbord:
74 21 71 00

Postadresse:
Stavarvegen 2, 7856 JØA

Besøksadresse:
Abel Margrethe Meyers gt 12, Namsos (Samfunnshuset)

Hjemmeside:
namsos.kommune.no